

Universitätsbibliothek Paderborn

Cvrsvs Theologici ...

Ea Brevitate Conscriptus, Qvam Tot Tantarvmqve Rervm Amplitudo Et
Varietas Patitvr ...

Quas Prima Pars Et Prima Secundæ Divi Thomæ Complectvntvr -
Qvæstiones Insvper Ad Mores & praxim spectantes, quæ peculiarem cum
Scholasticis habent connexionem, declarantur

Carleton, Thomas Compton

Leodii, 1659

Sect. I. Voces nunnullæ ad hujus intelligentiam mysteri necessariæ
explicantur: præcipuè Trinitas, & Persona.

urn:nbn:de:hbz:466:1-13718

VIII. Nolla in infinitis indivisibilibus seu speciebus possibilibus apparet implicancia.

IX. Dei potentia est verè & propriè Omnipotentia.

Ratio denique est: quæ enim vel apparens implicancia, cur alius mundus, hoc perfectior sit possibilis, & illo dato, cur alius eo etiam perfectior dari nequeat, & illo alius: ubi enim cum ullâ probabilitate hæc sistet argumentatio; maxime cum Deus sit infinite participabilis, & quæcunque datur creatura, imperfecta tantum sit illius similitudo & participatio.

Hinc tandem infero hanc Dei potentiam, esse Omnipotentiam, utpote quæ ad illud omne extenditur, quod in se non involvit duo contradictoria, adeoque sicut producendorum, seu possibilitium nullus est numerus, ita nec ullus est terminus in virtute eorum productrice. Deinde passim Deus in Scripturâ vocatur Omnipotens: Sic Genesis 17. vers. 1. dicitur, Ego Deus omnipotens. Item Exodi 15. vers. 3. Dominus quasi vir pugnavit, Omnipotens nomen eius. Idemque habetur in Symbolo Apostolorum, Niceno, & Athanasii, estque hæc veritas non semel ab Ecclesiâ definita.

Disputant hæc aliqui, darine possit creatura perfectissima. Sed hanc quæstionem latè discussi Disput. 46. phys. sect. 7. & 8. ubi eam ostendi dari non posse. Disputant alii unde sumenda sit radix possibilitatis creaturarum: quod perindo est, ac utrum Deus dicat ordinem transcendentem ad creaturas: quam etiam quæstionem fusè tractavi in Physicis, Disp. sextâ.

Denique circa id quod hic quæri solet, an scilicet efficere possit Deus, ut præterita non fuerint. Respondetur cum S. Thoma hic, quæst. 25. art. 4. non posse: ubi id ex S. Hieronymo, S. Augustino, & Aristotele declarat. Ratio est quam ibidem assignat S. Doctor; ex hypothesi enim quoddam res sit, implicat contradictionem eam non esse; cum ergo hypothesis præteritionis rei sit jam posita, planè impossibile est efficere, ut non sit posita, seu ut res non præterierit, ut per se videtur manifestum.

DISPUTATIO XLVIII.

De profundissimo Sacro-sanctæ Trinitatis Mystero.

ALTIUS hæc erigendus est animus, divinûsque Sol, infirmis intellectus nostri oculis, quantum mortalibus fas est, luce tamen, quam ipse ad sui cognitionem in Scripturis, Conciliis, ac Patribus cælitus edoctus, nobis ministravit, intuendus. Ad tam immensum quippe splendorem, & radios, cæcutimus omnes, nec tanti sublimitatem mysterii ac majestatem capere valeamus. Unde dum quidam propriis sensibus hoc penetrare, ac suis metiri captivunculis tentarunt, rursus lapsi, in fœdissimos inciderunt errores, & inconsultæ temeritatis gravissimas pœnas dederunt; suoque malo didicerunt, oppressum iri à gloriâ eos, qui scrutatores sunt Majestatis: de quibus suis plura locis dicentur.

Id verò in hac materiâ cura imprimis esse debet, non modo ut sanè quis, & ad orthodoxæ Fidei regulas conformiter sentiat, sed ut cautè etiam loquatur, nec sensa tantum, sed dicta sua omnia ad Ecclesiæ normam, loquendi modum, exploret; nullibi quippe magis quàm hic tenet verissimum illud Divi Hieronymi dictum: Ex verbis inordinate prolatis incidunt hæresis. Ad quam rem appositè S. Augustinus lib. 10. de Civit. cap. 23. Philothophis, inquit, liberum est, quibus voluerint uti verbis, nobis autem ad certam regulam loqui fas est. Nunc rem ipsam aggrediamur.

SECTIO PRIMA.

Voces nonnullæ, ad hujus intelligentiam mysterii necessarie, explicantur: præcipuè Trinitas & Persona.

I. Quid Trinitatis nomen significatur.

TRINITAS explicanda occurrit vox TRINITAS, ab Ecclesiâ, passim usurpata, & huic mysterio applicata: per eam verò tres Personas, & unam simplicissimam Essentiâ, seu naturam in Deo esse denotat, ab omnibus

tribus Personis æqualiter per identitatem possessam.

Impiè ergo Lutherus huic versiculum è Litaniis, sacrisque à majoribus institutis precibus expunxit, Sancta Trinitas unus Deus miserere nobis: non vocem magis, quàm rem ipsam fortassis averlatus. Nec refert hoc verbum Trinitas in divinis literis non reperiri; id enim aliis vocibus, ut Incarnatio, Transsubstantiatio &c. contigit, in quibus cum res significata, in Scripturâ contineatur, Ecclesiæque à sponso suo Christo per revelationem sit tradita, penes ipsam fuit, vocem quâ hoc conciperent, & de eo loquerentur fideles, instituire, & rem mundo novam novo verbo exprimere.

Quamvis

SECTIO SECUNDA.

Aliæ quædam voces declarantur, maxime *Vsa*, *Essentia*, & *Hypostasis*.

TERTIA particula hæc explicanda est *δυσία*, quæ apud Græcos idem significat, quod *natura*, seu *quidditas* apud Latinos. Unde propterea Filius in divinis Patri dicebatur *ἰσοοσιος*, quod eandem cum eo haberet naturam.

Essentia est primus ejusque rei conceptus: ab hac in eo differt Natura, quod dicitur ordinem ad operationes; unde dicitur *Natura*, quasi *nascitur*. Hinc Aristoteles lib. 2. *Physicorum* *Naturam* definit *Principium motus & quietis*, quod operationem, seu productionem denotat.

Hypostasis, si vim vocis, & etymologiam spectes, & substantiam significat, & subsistentiam: unde apud Patres olim magna fuit circa illius usum controversia; alii enim admittendam, alii penitus rejiciendam existimabant. Hinc S. Hieronymus ad S. Damasum, Romanum Pontificem, tanquam judicem controversiarum, super hac re scribit, ejusque sententiam & judicium requirit his verbis: *Obtestor*, inquit, *Beatitudinem tuam per Crucifixum, mundi salutem, per Homosonson Trinitatem, ut mihi epistolis tuis, sive tacendarum, sive dicendarum Hypostasicon detur auctoritas*.

Imò olim in Ecclesiâ inter Orthodoxos libera fuit illius vocis acceptio, & nonnulli ex Sanctis Patribus tres, alii non tres, sed unam tantum in Deo *Hypostasin* esse asserbant. Multis tamen ab hinc annis, nempe post Concilium Chalcedonense & Ephesinum, omnis hæc de re sublata est in Ecclesiâ controversia: Unde usus jam obtinuit ut per *Hypostasin* aliud non intelligatur, quam *Persona*, seu suppositum substantiale nature intelligentis; sicque indubitatum modò est, propriissimè in Deo reperiri tres *Hypostasas*.

Subsistentia, ut observat S. Thomas hic q. 29. art. 2. in Corpore, & ad secundum, apud Latinos idem significabat olim, quod *Hypostasis*: nunc autem abstractivè sumitur, pro ultimo scilicet termino, seu complemento substantiæ, ita ut unâ cum substantiâ constituat Personam.

Suppositum duobus modis sumi solet: nonnunquam enim accipitur pro *subsistentiâ*: plerumque tamen usurpatur pro toto, seu composito ex natura & subsistentiâ. Latins autem patet vox *suppositum*, quam *Persona*: *suppositum* siquidem significat quodvis compositum ex natura & subsistentiâ, sive natura illa sit rationalis, sive irrationalis; nec enim Angelus tantum & homo, sed equus, leo, lapis, & alia irrationalia, & inanimata sunt *supposita*, sive *sona*, non tamen *Personæ*; *Persona* siquidem, ut diximus, soli competit composito ex subsistentiâ & natura rationali, Angelo nimirum & homini, atque etiam Deo, quamvis Deus propriè non sit compositum, cum personalitas in eo à natura non distinguatur.

Tandem circa vocem *substantia* observandum: licet, ut notat S. Thomas hic, q. 29. art. 2. Corpore, bisariam olim sumeretur, pro quidditate scilicet rei, & etiam pro subsistentiâ, quo sensu Sanctus Hilarius lib. de Synodis asserit, in Deo non male dici tres *substantias*: & S. Augustinus lib. 7. de Trin. cap. 4. *Dicitur est à nostris Græcis*, inquit, *una essentia, tres substantiæ*: nunc tamen priori tantum modo accipitur, pro eo nimirum, quod constituit

I. *Ovicio Græci idem est, ac natura sua quidditas Latini.*

II. *Essentia & natura quomodo inter se differant.*

III. *Particulæ Hypostasis variis olim fuit apud Patres usus.*

IV. *Hypostasis jam idem significat, quod Persona.*

V. *Subsistentia abstractivè sumitur, quam Hypostasis.*

VI. *Quis vocis Suppositi apud Latinos sit usus.*

Latins patet Suppositum, quam Persona.

VII. *Quid modò apud Scholasticos significet Substantia.*

III. Quamvis autem Deus dicatur *trinus*, inquit S. Thomas hic q. 31. art. 1. ad tertium, ait tamen eum vocari non posse *triplicem*, cum hæc vocem dicat innuere inæqualitatem, quæ in divinis Personis reperiri non potest. Graves tamen Theologi non refugunt concedere, Deum in Personis, non *trinum* tantum esse, sed *triplicem*. Videatur Vasquez hic disp. 131. num. 16. In eo tamen omnes conspirant, nec naturam divinam, nec Trinitatem vocari posse *trinam*, cum neque natura, neque Trinitas multiplicetur.

IV. Secunda vox, quæ hæc explicanda occurrit, est *Persona*, quæ juxta definitionem Boëtii, à S. Thomâ 1. p. q. 29. art. 1. & Theologis, uno excepto Scoto, receptam, est *Rationalis nature individua* (seu incommunicabilis) *substantia*. Hanc etiam Personæ acceptionem Patres, tum Latini, tum Græci, sub voce *πρόσωπον* approbant. Hinc S. Athanasius in suo symbolo: *Alia*, inquit, *est persona Patris, alia Filii, alia Spiritus Sancti*.

Temerè ergo Laurentius Valla, lib. 6. Elegant. cap. 34. contra Boëtium offendere nititur, nomen Personæ non significare substantiam, sed qualitatem, nec Deo magis quam bruto convenire. Sed turpiter erravit Valla, nec contra Theologiam tantum, cujus erat ignarus, sed contra Grammaticam, artem suam, peccavit; primæ enim latinitatis auctores Personam in hoc sensu usurpant, ut nimirum substantiam, & humanæ nature individuum significat.

Aliud ergo est, à quo hoc nomen desumptum sit, aliud ad quid significandum sit impostum, ut rectè observat S. Thomas 1. p. q. 29. art. 3. ad secundum. Hoc ergo nomen *Persona* ab iis personis, quæ in comædiis ac Tragediis, diversa conditionis ac status homines repræsentabant est tractatum. A Græcis verò, ut dixi vocabantur *πρόσωπα*, quod larvas ante faciem ponendo, vultum obtegerent, & hoc modo incedere personati. Quamvis autem ab his nomen hoc, suam traxerit originem, non tamen ad hos, sed ad individua nature alienius substantialis significanda, à Patribus ac Theologis est assumptum, quibus proinde hæc in parte, citra ingentem temeritatem refragari nemo potest.

Nec contra hanc Personæ definitionem urget, quod opponit Scotus in 1. dist. 28. q. 1. §. *ad Questionem*: quod nimirum competat animæ rationali, à corpore separata. Hoc, inquam, non urget; per *substantiam* enim omnes intelligunt substantiam completam, non incompletam, & ad totalis compositionem ordinatam.

Nec etiam ex hac definitione sequitur, ut contendit Scotus citatus, quod *Deitas* sit Persona; particula enim illa *individua*, ut Theologi omnes explicant, idem est atque *incommunicabilis*. Unde quidam, ipso etiam S. Thomâ hic, q. 29. art. 3. ad 4. non dissentiente, hoc nomine præferunt definitionem Personæ à Richardo de S. Victore assignatam, nempe, *Persona est rationalis nature incommunicabilis existentia*. Hoc, inquam, nomine illam præferunt, quia vox *incommunicabilis* clariùs Deitatem excludit à ratione Personæ, utpote quæ est communicabilis. Aliunde tamen definitio Boëtii clarior est, *substantia* siquidem meliùs explicat rem per se existentem, quæ in definitione Personæ devotatur, quam *existentia*.

VI. *Speciandum est, ad quid nomen aliquod significandum, sit impostum.*

VII. *Hæc Persona definitio, anima separata non est, quæ.*

Vox substantia clarior est, quam existentia.

